

N:o 52.

Ank. till Riksd. kansli den 18 april 1902, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtelse af kronan tillhörig mark vid Koskullskulle grufva i Norrbottens län.

(I. A.)

Kongl. Maj:t har, under åberopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden den 14 mars 1902, uti en till Riksdagen samma dag aflåten, till statsutskottets förberedande behandling hänvisad proposition (n:o 73) föreslagit Riksdagen medgifva:

dels att ett å odisponerad kronoöfverloppsmark i närheten af Koskullskulle grufva i Gellivare socken af Norrbottens län beläget och å en af ingenjören H. Wennerström år 1900 upprättad karta med bokstäfverna A-B-C-D-E-F-G-H-A betecknad område med en areal af 114,676 hektar finge, sedan utbyte verkstälts mellan en del å samma område befintliga, enskilde tillhöriga ströängar och annan kronan tillhörig mark, från kronans mark afskiljas samt, fördeladt i byggnadstomter enligt en af ingenjören Wennerström uppgjord regeringsplan och, hvad den för bebyggande mindre lämpliga marken beträffade, i mindre, för odling afsedda delar i enlighet med den plan, som för sådant ändamål kunde varda af statens landbruksingenjör upprättad, för bebyggande och uppodling åt enskilde upplåtas, under vilkor,

att förslag till köpeskillning för de särskilda tomterna och odlingslägenheterna uppgjordes af vederbörande revirförvaltare och en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län utsedd person, dervid värderingsmännen, der de stannade i olika meningar, till tredje värderingsman skulle tillkalla någon af de utaf länets landsting eller hushållningssällskap utsedda uppskattningsmän för arrendevärderingar;

att upplåtelse derefter finge af Kongl. Maj:ts befallningshafvande ske till pris, motsvarande minst den på nämnda sätt föreslagna köpeskillingen, hvaraf en femtedel skulle erläggas vid köpekontraktets upprättande;

att den, åt hvilken byggnadstomt upplättes, skulle vara skyldig att, under iakttagande af de särskilda föreskrifter, som med afseende å områdets ordnande och bebyggande kunde varda honom af Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelade, inom två år från upplåtelsen hafva å tomten påbörjat samt inom ytterligare tre år fullbordat boningshus, salubod eller annan dermed jemförlig byggnad, vid äfventyr, om det försummades, att tomtinnehafvaren skulle vara sin rätt till tomten och den därför erlagda andel af köpeskillingen förlustig;

att tomtinnehafvare skulle vid enahanda äfventyr, sedan han inom den förelagda tiden af fem år fullgjort hvad honom i fråga om tomtens bebyggande ålegat, sist vid utgången af nämnda tid vara skyldig erlagga återstoden af köpeskillingen;

att, sedan byggnadsskyldigheten blifvit behörigen fullgjord och köpeskillingen till fullo guldits, köpebref å tomt finge af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utfärdas;

samt att den, åt hvilken odlingsmark upplättes, skulle vara skyldig ej mindre att, under iakttagande af den plan, som kunde varda genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes försorg uppgjord, inom ett år från upplåtelsen hafva afdikat den till honom upplåtna marken samt inom ytterligare ett år uppodlat densamma, vid äfventyr, om det försummades, att upplåtelsen skulle anses förfallen och den därför erlagda andel af köpeskillingen förverkad, än ock att vid enahanda äfventyr, sedan han inom den förelagda tiden af två år fullgjort hvad honom i fråga om markens afdikande och uppodlande ålegat, sist vid utgången af nämnda tid erlagga återstoden af köpeskillingen, hvarefter han skulle vara berättigad att af Kongl. Maj:ts befallningshafvande erhålla köpebref å marken;

dels ock att köpeskillingarna för tomterna, efter afdrag af kostnaderna för uppgörande af regleringsplanen och förslag till plan för odling af vissa delar utaf området äfvensom kostnaderna för verkställande

af förenämnda utbyte mellan en del å området befintliga, enskilde tillhöriga ströängar och annan kronan tillhörig mark, finge, tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda af Kongl. Maj:t bestämdt, användas till bestridande af sådana utgifter, som funnes erforderliga för områdets behöriga ordnande, samt för sådant ändamål, till en början och innan municipalsamhälle på platsen bildats, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande disponeras för att, när municipalstyrelse kommit till stånd, omhändertagas af denna.

Till statsrådsprotokollet har departementschefen anfört följande.

I skrifvelse den 29 november 1898 hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län framhållit, hurusom i samband med den påbörjade grufbrytningen vid Koskullskulle i närheten af Gellivare malmberg behof yppats af anordningar, genom hvilka ett ordnad bebyggande å platsen kunde komma till stånd, samt att Kongl. Maj:ts befallningshafvande för detta ändamål åt civilingenjören H. Wennerström uppdragit upprättandet af plan för upplåtelse åt enskilde af ett å odisponerad kronoöfverloppsmark i grufvans närhet beläget område; och hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande i samband dermed hemställt, att Kongl. Maj:t, till förhindrande af att området gjordes till föremål för spekulation genom inmutningar, täcktes förklara, att detsamma tills vidare skulle såsom tomtplats anses.

Denna hemställan hade den 3 december samma år af Kongl. Maj:t bifallits.

Under erinran härom och med förmälan, att, ehuru ofvanberörda område intoge en ytvidd af omkring 183 hektar, Wennerström vid fullgörande af det honom lemnade uppdrag låtit upplåtelseplanen omfatta allenast 114,676 hektar, enär sistberörda areal med hänsyn till den omfattning, hvori grufbrytningen i närheten bedrefves, af honom ansetts fullt tillräcklig för behofvet för lång tid framåt, hade Kongl. Maj:ts bemälde befallningshafvande med skrifvelse den 21 december 1901 öfverlemnad af Wennerström år 1900 uppgjort förslag till regleringsplan med dertill hörande beskrifning. Af dessa handlingar inhemtades, bland annat, att Wennerström ansett ifrågavarande område för ändamålet synnerligen välbeläget, såsom stötande omedelbart intill Koskullskulle järnvägsstation och liggande på ett afstånd från gruffältet af ungefär $\frac{1}{2}$ kilometer och jemväl nära andra till bearbetande ifrågasatta gruffält; att, då Malmberget och Gellivare kyrkby, hvilka vore jemförelsevis närbelägna, hade större förutsättningar att vid sig binda tjänstemän, affärsmän samt handverkare och näringsidkare, området vid Koskullskulle enligt Wennerströms åsigt egde förutsättningar i egenskap af

grufarbetaresamhälle, i följd hvaraf här vore tillfälle att i mindre skala söka lösa egna-hems-frågan; att af det planlagda området, som omfattade en areal af 114,676 hektar och hvarå enligt vederbörande förste landmätares uppgift funnes enskilde tillhöriga ströängar till en ytvidd af 8,319 hektar, 35,5255 hektar utlagts till tomter samt återstoden afsetts dels till gator och torg och dels till odlingslägenheter; samt att af tomterna fem med en areal af 3,2795 hektar ansetts icke böra upplåtas åt enskilde, utan böra reserveras till plats för skolhus, kapell, bostad för kronojägare m. m., hvarjemte ett utrymme af 4,42 hektar afsatts för framtida behof.

För egen del hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande, med framhållande, hurusom enligt ett vid handlingarna fogadt intyg af bergmästaren J. Carleson området i fråga vore fritt från inmutningar och utmål, vidare anført, att det planlagda området med hänsyn till den omfattning, hvari grufbrytningen i närheten bedrefves, måste anses fullt tillräckligt för lång tid framåt; att områdets båda hufvuddelar åtskildes af en afsevärd, 150—250 meter bred jordvidd, å plankartan betecknad såsom myrmark, hvilken i dess nuvarande skick ej lämpade sig till byggnadsgrund och därför ej indelats i kvarter och tomter, men hvilken mark i följd af gynsamma lutningsförhållanden skulle med ringa kostnad kunna göras odlingsbar och, sedan plan med kostnadsförslag för markens torrläggning och indelning i smärre parceller uppgjorts af statens landbruksingeniör, i enlighet med ingenjören Wennerströms förslag lämpligen borde upplåtas såsom odlingsmark åt dem, hvilka förvärfvade boningsplatser å det planlagda området; att Kongl. Maj:ts befallningshafvande låtit å olika delar af marken taga prof på jorden och vid kemisk-växtbiologiska anstalten undersöka dess beskaffenhet, dervid utrönt, att, enligt hvad af skrifvelsen åtföljande analysbevis och utlåtande framginge, jorden till sin kemiska sammansättning i godhet öfverträffade odlingsbar myrjord i allmänhet inom Norrbotten; att en upplåtelse på nyssangifna sätt måste anses synnerligen lämplig, äfven om densamma på grund af de klimatiska förhållandena icke gerna kunde afse annat än att bereda innehafvaren tillfälle att skörda något köksväxter och möjligen vinterfoder för en ko, men att, om ändamålet med dylik upplåtelse fullt skulle vinnas, densamma enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förmenande borde ske under eganderätt; samt att, enär ifrågavarande område inom sina gränser slöte en del ströängar, belägna såväl å det för bebyggande indelade området och den för upplåtelse till odling afsedda marken som å strandremsan vid Lina elf, och dessa ströängar, hvilka, utan att genom rågångar skiljas från kro-

nans mark, vid afvittringen tills vidare och intill dess de kunde mot annan mark utbytas bibehållits under de hemman, hvarunder de förut häfdats, utan svårighet skulle kunna utbytas mot annan kronan tillhörig mark, sådant utbyte syntes böra ske, innan marken toges i anspråk för det nu ifrågasatta ändamålet; och hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande på grund häraf hemställt, att Kongl. Maj:t täcktes *dels*, oberoende af ärendets behandling i öfrigt, bemyndiga Kongl. Maj:ts befallningshafvande att förordna lämplig landtmätare till verkställande i laga ordning af berörda utbyte äfvensom att af omhänderhafvande medel förskjuta dermed förenade kostnader, *dels ock* föreslå Riksdagen medgifva, att nu ifrågavarande område finge från kronans mark afskiljas samt, fördeladt i byggnadstomter enligt den af ingenjören Wennerström uppgjorda regleringsplanen och, hvad den för bebyggande mindre lämpliga marken beträffade, i mindre, för odling afsedda delar i enlighet med den plan, som blefve upprättad af statens landbruksingenjör, för bebyggande och uppodling åt enskilde under vissa vilkor upplåtas.

Vidare hade Kongl. Maj:ts befallningshafvande anhållit om bemyndigande att af omhänderhafvande medel förskjuta ej mindre en vid skrifvelsen fogad räknings belopp, 1,074 kronor 25 öre, hvartill kostnaden för den af Wennerström uppgjorda planen uppgått, än äfven kostnaden för den plan, som kunde komma att af statens landbruksingenjör uppgöras, *dels ock* hemställt, att de medel, som inflöte för blifvande upplåtelser, måtte, sedan ofvanberörda förskott blifvit ersatta, få användas till bestridande af nödiga utgifter för ifrågavarande områdes behöriga ordnande och i främsta rummet till bekostande af de för dess torrläggning erforderliga hufvudafloppsgrafvar.

På grund af remiss hade kammarkollegium afgifvit utlåtande öfver framställningen och dervid anført, att kollegium ej hade annat mot bifall till de af Kongl. Maj:ts befallningshafvande framställda förslag att erinra, än att, då jemväl kostnaden för verkställande af ifrågavarande utbyte mellan ofvan ofvärdade ströängar och annan kronan tillhörig mark syntes böra bestridas af de medel, som för blifvande upplåtelser inflöte, kollegium funne sig böra till Kongl. Maj:ts befallningshafvandes hemställan rörande dispositionen af berörda medel göra det tillägg, att äfven skeende förskott för bytesförrättningarna skulle ersättas af försäljningsmedlen.

Med afseende å hvad i ärendet sålunda förekommit, hemställde departementschefen, att Kongl. Maj:t måtte ej mindre bemyndiga Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län att till ingenjören H. Wennerström förskottsvis af under händer varande medel utanordna

ett belopp af 1,074 kronor 25 öre såsom ersättning för uppgörande af ofvan omförmälda regleringsplan m. m. än äfven för Riksdagen framlägga förevarande proposition.

De föreslagna villkoren för upplåtelse af odisponerad kronoöfverloppsmark i närheten af Koskullskulles grufva öfverensstämma med hvad som i sådant afseende blifvit af 1899 års Riksdag beslutadt vid medgifvande af upplåtelse åt enskilde af mark invid Gellivare och Luossavaara gruffält med tillägg af de bestämmelser, som föranledas deraf, att en del af nu ifrågavarande område är afsedt ej allenast för bebyggande, utan äfven till uppodling. Vid sådant förhållande anser sig utskottet böra biträda Kongl. Maj:ts föreliggande förslag och hemställer,

att Riksdagen må medgifva:

dels att ett å odisponerad kronoöfverloppsmark i närheten af Koskullskulle grufva i Gellivare socken af Norrbottens län beläget och å en af ingenjören H. Wennerström år 1900 upprättad karta med bokstäfverna A-B-C-D-E-F-G-H-A betecknad område med en areal af 114,676 hektar må, sedan utbyte verkstälts mellan en del å samma område befintliga, enskilde tillhöriga ströängar och annan kronan tillhörig mark, från kronans mark afskiljas samt, fördeladt i byggnadstomter enligt en af ingenjören Wennerström uppgjord regleringsplan och, hvad den för bebyggande mindre lämpliga marken beträffar, i mindre, för odling afsedda delar i enlighet med den plan, som för sådant ändamål kan varda af statens landbruksingenjör upprättad, för bebyggande och uppodling åt enskilde upplåtas under vilkor,

att förslag till köpeskilling för de särskilda tomterna och odlingslägenheterna uppgöres af vederbörande revirförvaltare och en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i nämnda län utsedd person, dervid värderingsmännen, der de stanna i olika meningar, till tredje värderingsman skola tillkalla någon af de utaf länets landsting eller hushållningssällskap utsedda uppskattningsmän för arrendevärderingar;

att upplåtelse derefter må af Kongl. Maj:ts befallningshafvande ske till pris, motsvarande minst den på

nämnda sätt föreslagna köpeskillingen, hvaraf en femtedel skall erläggas vid köpekontraktets upprättande;

att den, åt hvilken byggnadstomt upplåtes, skall vara skyldig att, under iakttagande af de särskilda föreskrifter, som med afseende å områdets ordnande och bebyggande kunna varda honom af Kongl. Maj:ts befallningshafvande meddelade, inom två år från upplåtelsen hafva å tomten påbörjat samt inom ytterligare tre år fullbordat boningshus, salubod eller annan dermed jemförlig byggnad, vid äfventyr, om det försummas, att tomtinnehafvaren skall vara sin rätt till tomten och den därför erlagda andel af köpeskillingen förlustig;

att tomtinnehafvare skall vid enahanda äfventyr, sedan han inom den förelagda tiden af fem år fullgjort hvad honom i fråga om tomtens bebyggande ålegat, sist vid utgången af nämnda tid vara skyldig erlægga återstoden af köpeskillingen;

att, sedan byggnadsskyldigheten blifvit behörigen fullgjord och köpeskillingen till fullo guldits, köpebref å tomt må af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utfärdas;

samt att den, åt hvilken odlingsmark upplåtes, skall vara skyldig ej mindre att, under iakttagande af den plan, som kan varda genom Kongl. Maj:ts befallningshafvandes försorg uppgjord, inom ett år från upplåtelsen hafva afdikat den till honom upplåtna marken samt inom ytterligare ett år uppodlat densamma, vid äfventyr, om det försummas, att upplåtelsen skall anses förfallen och den därför erlagda andel af köpeskillingen förverkad, än ock att vid enahanda äfventyr, sedan han inom den förelagda tiden af två år fullgjort hvad honom i fråga om markens afdikande och uppodlande ålegat, sist vid utgången af nämnda tid erlægga återstoden af köpeskillingen, hvarefter han skall vara berättigad att af Kongl. Maj:ts befallningshafvande erhålla köpebref å marken;

dels ock att köpeskillingarna för tomterna, efter afdrag af kostnaderna för uppgörande af regleringsplanen och förslag till plan för odling af vissa delar

utaf området äfvensom kostnaderna för verkställande af förenämnda utbyte mellan en del å området befintliga, enskilde tillhöriga ströängar och annan kronan tillhörig mark, må, tills vidare och intill dess annorlunda kan varda af Kongl. Maj:ts bestämdt, användas till bestridande af sådana utgifter, som finnas erforderliga för områdets behöriga ordnande, samt för sådant ändamål, till en början och innan municipalsamhälle på platsen bildats, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande disponeras för att, när municipalstyrelse kommit till stånd, omhändertagas af denna.

Stockholm den 18 april 1902.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
